

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.VIII.20.168/2019/5. szám

A tanács tagjai: Salamonné dr. Piltz Judit a tanács elnöke

. Gyarmathy Judit előadó bíró

. Csesznok Judit Anna bíró

A felperes: felperes

A felperes képviselője:

ász & Maroshelyi Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Juhász Nóra ügyvéd)

Az alperes: alperes

Az alperes képviselője:

jogtanácsos

A per tárgya: kártalanítás megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

ővárosi Törvényszék 41.Pf.632.515/2018/11.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Budai Központi Kerületi Bíróság 7.P.24.754/2015/65.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részét hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 38.100 (harmincnyolcezer-száz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 200.000 (kétszázezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperessel szemben az adóbevételt különösen nagy mértéket meghaladó mértékben csökkentő, folytatólagosan elkövetett adócsalás büntette és más bűncselekmények miatt volt folyamatban nyomozás, amely alatt 2008. november 6. napjától 2009. május 6. napjáig előzetes letartóztatásban volt. A felperessel szemben elrendelt nyomozást megszüntették.
- [2] Az előzetes letartóztatással okozati összefüggésben a felperesnél szorongásos, depressziós zavarok

alakultak ki, amely tünete miatt jelenleg is szorongásoldó gyógyszereket szed, azonban ez az állapota mindennapjait akadályozó súlyosságú tünetekkel járó mentális zavarral nem jár.

- [3] Az előzetes letartóztatást megelőzően a felperesnél magas vérnyomás megbetegedés alakult ki, amely betegségében az előzetes letartóztatás során állapotrosszabbodás következett be.
- [4] Az előzetes letartóztatást megelőzően a felperes a hazai és a nemzetközi vámszakmában több évtizeden át ismert és elismert vámszakértő volt. Az előzetes letartóztatás ténye is hozzájárult ahhoz, hogy a felperes szakmai, társadalmi megítélése megváltozott, karrierje véglegesen kettétört.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [5] A felperes keresetében 6.000.000 forint nem vagyoni, valamint 5.729.742 forint vagyoni kártalanítás és járulécai megfizetésére kérte kötelezni az alperest a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 580. § (1) bekezdés I. c) pontja és 582. § (1) és (2) bekezdése alapján.
- [6] A nem vagyoni kártalanítás körében keresete indokaként előadta, hogy a hat hónapos előzetes letartóztatás során a fogva tartás körülményei nem voltak megfelelőek, egyebekben számára a fél éves szabadságelvonás jelentős érzelmi megterhelést okozott, amely pszichés, valamint fizikai állapotromlást eredményezett. Előadta, hogy elismert vezető volt a vámszakmában, azonban a vele szemben folyamatban volt eljárás a korábban kialakított erkölcsi megítélését teljes romba döntötte. Hivatkozott arra, hogy a büntetőeljárás a hozzátartozóit is megviselte, amelynek következtében édesapja cukorbetegsége súlyosbodott, továbbá daganatos góccok keletkeztek a szervezetében.
- [7] Az alperes ellenkérelmében nem vitatta, hogy a felperes a fogva tartással együtt járó, köztudomású sérelmeket elszenvedte, azonban álláspontja szerint az ezt meghaladó és többlet nem vagyoni kártalanításra alapot adó sérelmek teljeskörűen nem nyertek bizonyítást.
- [8] Hangsúlyozta, hogy az alperest kizárólag az előzetes letartóztatással közvetlenül okozati összefüggésben keletkezett károk megtérítésére lehet kötelezni, így nem jár kártalanítás olyan nem vagyoni hátrányokért, amelyek a lefolytatott büntetőeljárással okozati összefüggésben állnak, de ezen belül az előzetes letartóztatással nem. Utalt arra, hogy a fogva tartás körülményeivel kapcsolatos jogszabály megsértése esetén az önálló jogi személyiséggel rendelkező büntetés-végrehajtási intézettel szemben kezdeményezhető kártérítési per.

Az első- és másodfokú ítélet

- [9] Az elsőfokú bíróság ítéletében 4.397.194 forint és annak kamatai megfizetésére kötelezte az alperest, az összesen belül 3.000.000 forint nem vagyoni kártalanítást állapított meg.
- [10] Az alperes nem vitatta az előzetes letartóztatással szükségszerűen felmerülő köztudomású negatív hátrányok mibenlétét, ezért az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártalanítás körében azt vizsgálta, hogy a felperes ezen túlmutató személyiségi jogsérelmet bizonyított-e.
- [11] A szakértői bizonyítás alapján megállapította, hogy a felperesnél az előzetes letartóztatással összefüggésben szorongásos, depressziós pszichés megbetegedés tapasztalható, valamint a magas vérnyomás megbetegedésében ezen időszak alatt átmeneti állapotrosszabbodás következett be. Mindezen körülményeknek a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 206. §-a alapján történt együttes mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy az általános negatív hatásokon túlmenően a felperes olyan további sérelmeket szenvedett, és olyan többlettényállási elemeket bizonyított, amelyekre tekintettel 3.000.000 forintban határozta meg a felperest illető nem vagyoni kártalanítás összegét.
- [12] Utalt arra, hogy a fogva tartás körülményei a kártalanítás körébe nem vonhatók, ennek tekintetében az önálló jogalanyiséggel rendelkező büntetés-végrehajtási intézettel szemben támasztható igény; a hozzátartozó nem vagyoni kárigényét a sérelmet szenvedett személy érvényesítheti. Továbbá

álláspontja szerint nem nyert bizonyítást, hogy a felperes szakmai ellehetetlenülését a vele szemben folyamatban volt büntetőeljárás vagy esetlegesen az előzetes letartóztatás okozta volna, így ezen igényeket alaptalannak találta.

- [13] A felperes és az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a marasztalás tőkeösszegét 5.682.194 forintra felemelte, amelyen belül a nem vagyoni kártalanítás összegét 4.000.000 forintban határozta meg.
- [14] Kifejtette, hogy a nem vagyoni kártalanítás összegszerűségének meghatározása során az elsőfokú bíróság megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy a felperes az előzetes letartóztatással szükségszerűen együtt járó negatív hatásokon túl további sérelmeket szenvedett el, és többlettényállási elemeket igazolt.
- [15] Az orvosszakértői vélemények alapján helytállónak találta annak megállapítását, hogy a felperesnél jelenleg is fennálló szorongásos depressziós pszichés megbetegedés, továbbá a magas vérnyomás megbetegedésében az előzetes letartóztatás időtartama alatt felmerült átmeneti állapotromlás a felperes testi épséghez, egészséghez való személyiségi jogsérelmeként értékelendő.
- [16] Rámutatott azonban arra, hogy az elsőfokú bíróság egyáltalán nem tette értékelés tárgyává a felperes életmódjában, életvitelében, szakmájában, karrierjében bekövetkezett negatív irányú változást. Alaposnak tartotta az alperesnek azt a hivatkozását, amely szerint ebben a perben kizárólag az előzetes letartóztatással szoros okozati összefüggésben elszenvedett jogsérelmek, hátrányok értékelhetők. Azonban álláspontja szerint azt is bizonyította a felperes, hogy a hazai és a nemzetközi vámszakmában több évtizedes múltra visszatekintő ismert és elismert vámszakértő volt, ami miatt a vámszakmában előzetes letartóztatásának a híre „futótűzként terjedt el”. Tényként állapította meg, hogy nemcsak az előzetes letartóztatás, hanem a közel hét évig tartó büntetőeljárás is hozzájárult ahhoz, hogy a felperes szakmai, társadalmi megítélése megváltozott, karrierje véglegesen kettétört, azonban az a körülmény, hogy a büntetőeljárásban nem védekezhetett szabadlábban, hanem vele szemben kényszerintézkedés alkalmazására került sor, a fenti sérelmek elszenvedéséhez, azok súlyához hozzájárult. Okfejtése szerint önmagában a büntetőeljárás ténye szakmai körökben nem terjedt volna el olyan gyorsan és olyan mértékben, mint ahogyan ez megtörtént a kényszerintézkedés alkalmazására figyelemmel, ennek folytán sérült a felperesnek a jóhírnévhez, becsülethez fűződő személyiségi joga is.
- [17] Mindezen körülményeket a Pp. 206. § (1) és (3) bekezdése alapján együttesen mérlegelve, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 339. § (1) bekezdésének, 355. § (1) és (4) bekezdésének alkalmazásával, figyelembe véve a 34/1992. (VI. 1.) AB határozat indokolásában foglaltakat, valamint a káreseménykori ár- és értékviszonyokat, a felperes által elszenvedett személyiségi jogsérelmek kompenzálásaként a nem vagyoni kártalanítás összegét 4.000.000 forintra felemelte.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [18] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben - annak tartalma szerint - kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletet a nem vagyoni kártalanításra vonatkozó részében helyezze hatályon kívül, és e körben hozzon a marasztalási összeget 2.000.000 forintra leszállító új határozatot.
- [19] Hivatkozása szerint a már az elsőfokú ítéletben is eltúlzott mértékben meghatározott nem vagyoni kártalanítás összegének további felemelése indokolatlan volt. Fenntartotta azt a hivatkozását, miszerint nem jár kártalanítás olyan nem vagyoni hátrányokért, amelyek a lefolytatott büntetőeljárással okozati összefüggésben állnak, de ezen belül az előzetes letartóztatással nem, ugyanakkor a kártalanítás megállapításánál nem lehet figyelembe venni a vád tárgyává tett bűncselekmény társadalmi megítélését sem.

- [20] Álláspontja szerint a másodfokú bíróság által felemelt nem vagyoni kártalanítási összeg a bíróság által értékelt tényezők mellett nem felel meg a mértéktartás, a Ptk. 355. § (4) bekezdésében foglalt arányosság elve követelményének, továbbá a sérelem bekövetkezése időpontjában irányadó ár- és értékviszonyoknak, a társadalom teherbíró képességének.
- [21] Kiemelte, hogy a fogva tartással szükségképpen együtt járó sérelmekre többletteherként hivatkozni nem lehet. Az elszenvedett sérelem súlyához képest - szerinte - lényegesen alacsonyabb összeg alkalmas az előzetes letartóztatással okozati összefüggésben bizonyított nem vagyoni sérelmek csökkentésére.
- [22] Kifejtette, hogy a másodfokú bíróság a Pp. 221. § (1) bekezdését megsértve nem tett eleget az indokolási kötelezettségének, mert bár az alperes indokainak jelentős részét elfogadta, ennek ellentmond az, hogy a nem vagyoni kártalanítás marasztalási összegét felemelte. Kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság nem utalt az ítélezés során érvényesítendő jogbiztonság, arányosság és észszerűség elvére.
- [23] A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult.
- [24] Elsősorban arra hivatkozott, hogy - mivel az alperes nem jelölte meg a jogszabálysértést és a megsértett jogszabályhelyet - a kérelem felülvizsgálatra alkalmatlan.
- [25] Szerinte nem egyértelmű, hogy milyen keretben nyújtotta be az alperes a felülvizsgálati kérelmet, mivel a marasztalás összegét 2.000.000 forintra kéri leszállítani, de azt nem jelölte meg, hogy - bár a kérelem indokolása kizárólag a nem vagyoni kártalanításra tér ki - az a teljes kár összegére vagy csak a nem vagyoni kártalanításra vonatkozik.
- [26] Álláspontja szerint a felülvizsgálati kérelem azért is alaptalan, mert az a másodfokú bíróság mérlegelési tevékenységét támadja, holott felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok „felülmérlegelésére”, a bizonyítékok újabb egybevetésére nincs jogi lehetőség, kizárólag az vizsgálható, hogy a mérlegelés körébe vont adatok értékelése során a bíróság nyilvánvalóan téves vagy okszerűtlen következtetésre jutott-e. Állította, hogy a másodfokú bíróság eleget tett az indokolási kötelezettségének, és az általa megítélt nem vagyoni kártalanítás összege nem eltúlzott.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [27] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.
- [28] A Kúria mindenekelőtt utal arra, hogy a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja [Pp. 272. § (2) bekezdés]. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti [1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. pont].
- [29] A felperesnek a felülvizsgálati kérelemre vonatkozó alaki kifogásával kapcsolatban a Kúria kiemeli, hogy - a felülvizsgálati ellenkérelemben írtakkal ellentétben - az alperes eleget tett a Pp. 272. § (2) bekezdésében foglaltaknak. Az alperes a felülvizsgálati kérelemben megjelölte a jogszabálysértést és a megsértett jogszabályhelyet is: egyrészt eljárásjogi jogszabálysértésként a Pp. 221. § (1) bekezdése szerinti indokolási kötelezettség megsértésére, másrészt anyagi jogi jogszabálysértésként a Ptk. 355. § (4) bekezdésének a nem vagyoni kártalanítás mértéke meghatározására vonatkozó szabály megszegésére hivatkozott.
- [30] Az alperes a felülvizsgálati kérelmét annak tartalmából következően kizárólag a nem vagyoni kártalanítás vonatkozásában terjesztette elő, így a felperes ezzel kapcsolatos kifogását is alaptalannak találta a Kúria.

- [31] Mindezekre tekintettel a Kúria a felülvizsgálati kérelmet érdemben bírálta el.
- [32] A Pp. 270. § (2) bekezdésének, valamint a 275. § (3) és (4) bekezdéseinek együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálat alapja lehet valamely anyagi jogi vagy eljárási szabálysértés, utóbbi azonban csak akkor, ha annak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása van.
- [33] A felperesnek a perben érvényesített, és a felülvizsgálati eljárásban az alperes által csak a mértékében vitatott nem vagyoni kártalanítási igényéről a bíróság jogerős ítéletében jogszabálysértés nélkül döntött. A másodfokú bíróság megfelelően értékelte mindazokat a hátrányokat, amelyek a felperest az előzetes letartóztatással okozati összefüggésben érték.
- [34] Az alperes tévesen kifogásolta a többlétsérelmek értékelését. A kártalanítás körében mindazon hatásokat figyelembe kell venni, amelyek a felperes személyhez fűződő jogainak, testi, szellemi, pszichés állapotának sérelmét eredményezik. E körben a köztudomású tényeket, az előzetes letartóztatással szükségképpen együtt járó körülményeknek, fizikai és pszichés megterhelésnek általában káros voltát nem kell bizonyítani, de minden esetben vizsgálni kell az egyedi eset konkrét körülményeit, figyelemmel a sérelem bekövetkeztekor fennálló ár- és értékviszonyokra is. Mindemellett - a 34/1992. (VI. 1.) AB határozatra is tekintettel - a nem vagyoni kártalanítás összegének a társadalom teherbíró képességéhez igazodóan arányosnak és mértéktartónak kell lennie.
- [35] Az alperes sem vonta kétségbe a felülvizsgálati kérelmében, hogy - az elsőfokú bíróság által is értékelt pszichikai és egészségügyi hatások mellett - figyelembe kellett venni a felperest a szakmájában, karrierjében ért negatív változásokat is, amely tényezők a nem vagyoni kártalanítás körében jelentős többletteherként értékelendők. Egyetértett a Kúria a másodfokú bírósággal abban, hogy a tanúvallomások alapján megállapítható volt, hogy a szakmájában elismert felperes előzetes letartóztatásának híre gyorsan elterjedt a vámszakmában. Helyesen értékelte a másodfokú bíróság a körülményeket akként, hogy a felperes szakmai és társadalmi megítélésén nem csak az előzetes letartóztatás, hanem az elhúzódnak büntetőeljárás is rontott. Ugyanakkor helytálló a következtetése abban a tekintetben is, hogy a felperes ellen alkalmazott kényszerintézkedés a negatív hatásokat súlyosbította, továbbá jelentős mértékben hozzájárult a büntetőeljárás tényének szakmai körökben való gyors elterjedéséhez, illetve a felperes szakmai hírnevének csorbításához. Mindezeket a nem vagyoni kártalanítás összegének meghatározásakor a másodfokú bíróság helyesen vonta a mérlegelés körébe.
- [36] A nem vagyoni kártalanítás körében megállapított tényállás alapján megítélt nem vagyoni kártalanítás összege alkalmas a felperest az előzetes letartóztatással okozati összefüggésben ért nem vagyoni hátrány kiküszöbölésére, így annak meghatározására a Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdése alapján, jogszabálysértés nélkül került sor. Mindebből következően a fogva tartással köztudomásúan együtt járó és a többlettényállásból eredő sérelmek figyelembevételével megállapított kártalanítás mértékének megváltoztatására a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okok miatt nem volt alap.
- [37] Utal arra a Kúria, hogy az alperes a nem vagyoni kártalanítás összegének meghatározását úgy támadta, hogy e körben adekvát eljárási jogszabályhely, a Pp. 206. § (1) bekezdésének megsértését nem állította, így hivatkozása ezen okból nem volt vizsgálható érdemben.
- [38] Megsértett jogszabályként jelölte meg az alperes a Pp. 221. § (1) bekezdését is, amely a bíróság indokolási kötelezettségéről és annak tartalmáról rendelkezik. Ezzel összefüggésben a Kúria rámutat, hogy a másodfokú bíróság indokolási kötelezettségének eleget tett, jogerős ítéletében kifejtette, hogy milyen körülményeket értékelt döntése meghozatalakor, rögzítette a mérlegelés körébe vont bizonyítékokat, kifejtette az azokkal kapcsolatos jogi álláspontját, amelyet megfelelően megindokolt. A jogerős ítélet tehát megfelelt a Pp. 221. § (1) bekezdésében foglaltaknak is.

- [39] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletnek a nem vagyoni kártalanításról szóló rendelkezését a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta, mert az megfelelt a felülvizsgálat tárgyává tett jogszabályoknak.

Záró rész

- [40] Az alperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni a felperes 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdése, valamint 4/A. § (1) bekezdése alapján meghatározott mértékű ügyvédi munkadíjból álló, általános forgalmi adót is tartalmazó felülvizsgálati eljárási költségét.
- [41] Az alperes személyes illetékmentessége [az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 5. § (1) bekezdés a) pont] folytán le nem rótt, az Itv. 50. § (1) bekezdése alapján számított felülvizsgálati eljárási illetéket az alperes pervesztességére tekintettel a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.
- [42] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2020. március 17.

Salamonné dr. Piltz Judit s.k. a tanács elnöke, Dr. Gyarmathy Judit s.k. előadó bíró, Dr. Csesznok Judit Anna s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bírósági ügyintéző
HM